

Kooli õppekava vorm

Õppekava on kinnitatud
Direktori käskkiri 26.02.2026 nr 1-2/26/15
Õppekava on muudetud
Direktori käskkiri nr

Järvamaa Rakenduslik Kolledž						
Õppekavarühm		Transporditeenused; mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika; elektrienergia ja energeetika				
Õppekava nimetus		Riigikaitse Combat Services Support				
Õppekava kood EHISes		261563				
ESMAÕPPE ÕPPEKAVA				JÄTKUÕPPE ÕPPEKAVA		
EKR 2	EKR 3	EKR 4 kutsekesk- haridus	EKR 4	EKR 5	EKR 4	EKR 5
		X				
Õppekava maht (EKAP) ja nominaalkestvus		240 EKAPit				
Õppekava koostamise alus		Õppekava koostamise aluseks on Vabariigi Valitsuse 26.08.2013 määrus nr 130 „Kutseharidusstandard“ ning haridus ja teadusministri 08.04.2025.a. määrus nr 15 „Kutsekeskhariduse riiklik õppekava“.				
Õppekava eesmärk ja õpiväljundid		<p>Kutsekeskharidusõppe eesmärk on üldhariduslike ja kutse- või erialaste teadmiste, oskuste ning väärtushoiakute omandamine, mis loovad õpilasele eeldused tööle asumiseks õpitud kutseala valdkonnas ja õpingute jätkamiseks järgmisel kutse- või haridustasemel.</p> <p>Õppe läbinud õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kavandab teadlikult enda arengut ja karjääri, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest, hinnates adekvaatselt oma võimeid ja võimalusi ning olles teadlik erinevatest tööturu suundumustest; 2) planeerib ja juhib oma õppimist ja töötamist, hangib sihipäraselt õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet, kasutades sobivaid ja usaldusväärseid allikaid, erinevaid õpistrateegiaid ning vajaduse korral juhendamist ja abi; 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades suhtlusolukordi ja -partnereid ning kasutades sobivaid väljendusviise ja sõnavara, sealhulgas erialaterminoloogiat; 4) suhtleb võõrkeeles erinevates igapäevaelu ja tööga seotud olukordades iseseisva keelekasutaja tasemel, väärtustades keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; 5) teeb koostööd seatud eesmärkide saavutamiseks, tegutsedes ülesannete täitmisel vastutustundlikult nii iseseisvalt kui ka kollektiivi liikmena, lähtudes üldinimlikest ja demokraatliku ühiskonna väärtustest; 6) arvestab igapäevaelu ja töötamisel jätkusuutliku arengu põhimõtteid, töötervishoiu-, töö- ja keskkonnaohutuse nõudeid; 7) väärtustab enda seotust teiste inimeste, ühiskonna, looduse ja kultuuripärandiga ning mõistes vastutustundliku ja keskkonnateadliku ühiskonnaliikmena enda rolli ja sotsiaalset vastutust; 8) rakendab kutseala valdkonnas töötamiseks vajalikke kompetentse ning õpitud põhimõtteid, teooriaid ja tehnoloogiaid nii tavapärastes kui ka uusetes tööolukordades, täites iseseisvalt mitmekesiseid töö- ja õppeülesandeid; 9) mõistab ettevõtliku, väärtust loova ja vastutustundliku tegutsemise olulisust nii endale kui ka ühiskonnale, lahendades töö- ja õppeülesannetega seonduvaid probleeme eesmärgipäraselt ja loovalt ning kohandades oma tegevust vastavalt 				

	<p>muutuvatele olukordadele;</p> <p>10) toimib aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna, järgides demokraatia põhimõtteid ning ühiskonnas tunnustatud väärtusi ja käitumisnorme;</p> <p>11) teeb põhjendatud otsuseid nii töö- kui ka igapäevaelu küsimuste lahendamisel, kasutades matemaatikal, loodusteadustele ja tehnoloogiale omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid;</p> <p>12) kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalusi nii isiklikel kui ka tööalastel eesmärkidel eesmärgipäraselt ning vastutustundlikult;</p> <p>13) kaitseb teadlikult oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti, arvestades küberturvalisuse põhimõtteid;</p> <p>14) oskab teadlikult planeerida oma rahaasju igapäevases majandamises, tehes rahaasjades arukaid, vastutustundlikke ja majanduslikult jätkusuutlikke otsuseid isikliku ja ühiskondliku heaolu tagamiseks.</p>
Nõuded õpingute alustamiseks	<p>Õpingute alustamise tingimuseks on põhihariduse olemasolu.</p> <p>Õpinguid võivad alustada ka vähemalt 22-aastased põhihariduseta isikud, kellel on põhiharidusele vastavad kompetentsid, mille olemasolu hinnatakse vastavalt kooli vastuvõtukorras sätestatud tingimustele.</p>
Nõuded õpingute lõpetamiseks	<p>Õpingute lõpetamiseks tuleb õpilasel</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) täita õppekava täies mahus ja saavutada selles kirjeldatud õpiväljundid; 2) tõendada tööturule suundumiseks vajalikke kutseoskusi praktilises tööolukorras oskuste demonstratsioonil, mis võib toimuda kutseeksamina ja osade kaupa kogu õppe jooksul; 3) sooritada eesti keele, matemaatika ja võõrkeele eksam, mille võib asendada õpilase soovi korral riigieksamitega vastavalt eesti keeles, matemaatikas ja võõrkeeles. <p>Õpilased, kes on õppinud eesti keelt teise keelena, sooritavad kas eesti keele riigieksami või eesti keele teise keelena riigieksami.</p> <p>Õpilased, kes on valikõpingutena õppinud täiendavalt üldharidusõpingud 30 kogu valikõpingute mahus, sooritavad õpingute lõpetamiseks riigieksamid eesti keeles, matemaatikas ja võõrkeeles põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 31 kehtestatud korras.</p>
Õpingute lõpetamisel väljastatav dokument	<p>Õpingute lõpetanule väljastab kool lõputunnistuse kutsekeskhariduse omandamise kohta koos hinnetelehega.</p>
Õpingute läbimisel omandatav(ad) kvalifikatsioon(id)	<p>Õpingud lõpetanu on omandanud kutsekeskhariduse.</p>
Õppekava struktuur:	<p>Õppekava võimaldab õpilasel omandada teadmised, oskused, väärtushoiakud ja sotsiaalse valmiduse õpingute jätkamiseks ja töötamiseks vastavalt valitud suunale või spetsialiseerumisele erinevates riigikaitse lahinguteeninduse ja -toetuse valdkondades.</p> <p>Õppekava õppemaht on 240 EKAPit, mis jaguneb järgmiselt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kohustuslikud üldharidusõpingud 80 EKAPit; 2) põhiõpingud 125 EKAPit, millest ühiseid põhiõpinguid 95 EKAPit, sh praktika vähemalt 41 EKAPit, ja valitavaid põhiõpinguid 30 EKAPit. 3) valikõpingud 35 EKAPit sh 5 EKAPit õpilase huvidest ja soovidest lähtuvad vabaõpingud.
Õppekavaga määratud suunavalikud ja/või spetsialiseerumised	<p>Õpingute käigus on õpilasel võimalik valida järgmiste suunavalikute ja/või spetsialiseerumiste vahel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal on võimalik spetsialiseeruda: <ol style="list-style-type: none"> 1.1 laotööle; 1.2 veoseveo logistika korraldamisele.

	<p>2) lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal on võimalik spetsialiseeruda:</p> <p>2.1 rivisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile;</p> <p>2.2 eritehnika kasutamisele, hooldusele ja remondile.</p> <p>3) Lahingutoetuse elektritaristu ehituse ja käidu suund.</p>
<p>Õppekava üldharidusõpingute ja põhiõpingute moodulite loetelu</p>	<p>1. Üldharidusõpingute moodulid ja nende õppe maht</p> <p>1.1. keel ja kirjandus, 14 EKAPit;</p> <p>1.2. võõrkeel keeleoskustasemel B1, 4,5 EKAPit;</p> <p>1.3. võõrkeel keeleoskustasemel B2, 7,5 EKAPit;</p> <p>1.4. matemaatika, 12 EKAPit;</p> <p>1.5. loodusained, 18 EKAPit;</p> <p>1.6. sotsiaalsained, 13 EKAPit;</p> <p>1.7. visuaal- ja helikultuur, 4 EKAPit;</p> <p>1.8. kehakultuur, 5,5 EKAPit;</p> <p>1.9. riigikaitseõpetus, 1,5 EKAPit.</p> <p>2. Põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht</p> <p>2.1. Kõigile suunavalikutele ja spetsialiseerumistele ühised põhiõpingute moodulid:</p> <p>1) oskused eluks ja tööks, 15 EKAPit;</p> <p>2) digioskuste arendamine, 5 EKAPit;</p> <p>3) sissejuhatus kutseõpingutesse, 10 EKAPit;</p> <p>4) B-kategooria mootorsõiduki juhtimine, 3 EKAPit;</p> <p>5) C-kategooria mootorsõiduki juhtimine ja kaubavedu, 11 EKAPit;</p> <p>6) laiapindne riigi- ja kodanikukaitse, 10 EKAPit;</p> <p>7) praktika, 41 EKAPit.</p> <p>2.2 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal:</p> <p>2.2.1 Kõigile spetsialiseerumistele ühised põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht:</p> <p>1) kaupade käitlemine, 7 EKAPit;</p> <p>2) töötamine tõstukite ja laaduritega, 4 EKAPit;</p> <p>3) kaubavarude täiendamine, 6 EKAPit;</p> <p>2.2.2 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht spetsialiseerumisel laotööle:</p> <p>1) laotöö korraldamine, 6 EKAPit;</p> <p>2) lahinguteeninduse laotoimingute tegemine kaitseväes, 7 EKAPit.</p> <p>2.2.3 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht spetsialiseerumisel veoseveo logistika korraldamisele:</p> <p>1) kaubavedude ja logistika korraldamine, 6 EKAPit;</p> <p>2) lahinguteeninduse vedude ja logistika korraldamine kaitseväes, 7 EKAPit.</p> <p>2.3 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal:</p> <p>2.3.1 Kõigile spetsialiseerumistele ühised põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht:</p> <p>1) sõidukite jõuallikate ja jõuülekandesüsteemide hooldamine ja remont, 9 EKAPit;</p> <p>2) sõidukite töösüsteemide hooldamine ja remont, 8 EKAPit.</p> <p>2.3.2 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht spetsialiseerumisel rivisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile:</p> <p>1) sõidukite keretööd, 6 EKAPit;</p> <p>2) lahingutoetuse rivisõidukite kasutamine ja hooldamine, 7 EKAPit.</p>

	<p>2.3.3 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht spetsialiseerumisel eritehnika kasutamisele, hooldusele ja remondile:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rasketehnika¹ juhtimine, hooldamine ja remont 6 EKAPit; 2) lahingutoetuse eritehnika juhtimine ja hooldamine, 7 EKAPit. <p>2.4 Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht lahingutoetuse elektritaristu ehituse ja käidu suunal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) elektrotehnika alused, 9 EKAPit; 2) elektripaigaldise koostamine, 8 EKAPit; 3) elektripaigaldise käit, 6 EKAPit; 4) lahingutoetuse taristu madalpingevõrgu ehitus ja käit, 4 EKAPit; 5) lahingutoetuse taristu nõrkvooluvõrgu ehitus ja käit, 3 EKAPit. <p>¹ Rasketehnikaks loetakse käesoleva dokumendi tähenduses Kaitseväe või muu riigikaitse struktuuri valduses olevad suure massi ja gabariidiga roomik- või ratassõidukid, mis on mõeldud lahingutegevuseks, inseneri- või toetusüksannete täitmiseks. Rasketehnika hulka kuuluvad muu hulgas tankid, jalaväe lahingumasinad, soomukid, liikursuurtükid, sillamasinad, inseneri- ja pioneeritehnika ning muud sarnase otstarbega sõidukid.</p>
<p>Valikõpingute moodulite valiku võimalused ja tingimused</p>	<p>Valikõpingute õppe maht on 35 EKAPit, sh õppija soovidest ja huvidest lähtuvaid vabaõpinguid 5 EKAPit.</p> <p>Õpilasel on võimaik valida 30 EKAPi mahus järgnevate moodulite hulgast.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Üldpädevusi arendavad valikõpingute moodulid: <ol style="list-style-type: none"> 1) ettevõtlusõpe, 4 EKAPit; 2) riigikaitseõpetuse välilaager, 1,5 EKAPit; 3) töökultuur ja koostöö multikultuurses keskkonnas, 2 EKAPit; 4) meeskonna juhtimine ja juhendamine, 5 EKAPit; 5) vaimne tervis ja stressiga toimetulek tööelus, 5 EKAPit. 2. Täiendavad üldharidusõpingud: <ol style="list-style-type: none"> 1) akadeemiline eesti keel, 5 EKAPit; 2) struktuur ja juhus, 5 EKAPit; 3) muutuste ja seoste maailm, 5 EKAPit; 4) matemaatika kolmemõõtmelises ruumis, 5 EKAPit; 5) võõrkeel iseseisvale keelekasutajale tasemel B2, 5 EKAPit; 6) võõrkeel edasijõudnutele tasemel C1, 5 EKAPit. 3. Kutseoskusi täiendavad ja laiendavad valikõpingute moodulid: <ol style="list-style-type: none"> 1) droonide kasutamine teedehituses, 6 EKAPit; 2) raamatupidamine, 5 EKAPit; 3) lukksepa- ja keevitustööd, 5 EKAPit; 4) juhustike paigaldamine, 10 EKAPit; 5) elektriyaotusseadmetega töötamine, 10 EKAPit; 6) pinnasetööde tegemine, 10 EKAPit. <p>3.1. Moodulid sama õppekava teistest suundadest või spetsialiseerumistest.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) elektrotehnika alused, 9 EKAPit; 2) töötamine tõstukite ja laaduritega, 4 EKAPit. <p>Õppekava täitmise osana ehk vabaõpingutena arvestatakse ka</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õpingud, mida õpilane valib oma huvidest ja soovidest lähtuvalt kooli teiste erialade või teiste õppeasutuste õppekavadest; 2) mitteformaalse õppe ehk huvihariduse või töökogemuse kaudu omandatud. <p>Valikõpingute valiku võimalused ja tingimused ning vabaõpingute arvestamise võimalused, tingimused ja kord on esitatud kooli õppekorralduseeskirjas.</p>

Õppekava rakendamiseks koostatud moodulite rakenduskava, mis on leitav klikates lingil:
<https://tahvel.edu.ee/#/curriculum/3825/version/10599>

Õppekava lisad	1. Õppekava moodulite ja elukestva õppe võtmepädevuste vastavustabel 2. Õppekava avamise vajalikkuse põhjendus
Õppekava kontaktisik	Tarmo Savisaar Juhtõpetaja +372 5038236 tarmo.savisaar@kolledz.ee

Õppekava üldharidus- ja põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid

1. Õppekava üldharidusõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid

1.1. Keel ja kirjandus, 14 EKAPit;

Õpiväljundid:

- väljendub nii suuliselt kui ka kirjalikult selgelt, asjakohaselt ja eesmärgipäraselt sõltuvalt suhtlusolukorrast ja teksti liigist;
- loeb, kuulab ja vaatab eri liiki ja žanrist tarbe- ja ilukirjandustekste, sh (audio)visuaalseid, seotud ja sidumata jm tekste ning arutleb nende üle;
- kasutab nii suulises kui kirjalikus tekstiloomes erinevaid allikaid (ka tehisintellekti), järeldab ja loob seoseid, teadvustab intellektuaalomandit;
- kujundab keele ja kirjanduse abil enda identiteeti, mis võimaldab enesejuhtimist, eneseanalüüsi ning sügavamat ühiskonna ja kultuuride mõistmist ja nendes osalemist;
- tõlgendab nii eesti kui maailma kirjanduse teoseid ning suhestab neid erinevate eluvaldkondade ja iseendaga.

1.2. Võõrkeel keeleoskustasemel B1, 4,5 EKAPit;

Õpiväljundid:

- suhtleb õpitavas võõrkeeles väljendades arvamusi ja kirjeldades kogemusi, kasutades mitmekesisist sõnavara ja keelestruktuure peamiselt mitteametlikes olukordades;
- käitub erinevates suhtlusolukordades vastava kultuuri suhtlus-, keele- ja kultuurinorme arvestavalt;
- kasutab õppimiseks erinevaid võõrkeelseid allikaid ja õpistrateegiaid ning kohandab need vastavalt enda vajadustele ja keeletasemele;
- võrdleb nii kodumaiseid kui ka rahvusvahelisi võimalusi edasiõppimiseks ja tööturul toimetulekuks;
- väärtustab ennastjuhtiva õppijana võõrkeelte oskust, loob ja säilitab õpimotivatsiooni.

1.3. Võõrkeel keeleoskustasemel B2, 7,5 EKAPit;

Õpiväljundid:

- suhtleb õpitavas võõrkeeles edasijõudnud keelekasutajana ladusalt nii kõnes, kirjas kui ka veebisuhtluses eesmärgipäraselt, väljendades erinevaid seisukohti ja arvamusi;
- käitub erinevates suhtlusolukordades vastava kultuuri suhtlus-, keele- ja kultuurinorme arvestavalt;
- kasutab õppimiseks erinevaid võõrkeelseid allikaid ja õpistrateegiaid ning kohandab need vastavalt enda vajadustele ja keeletasemele;
- võrdleb nii kodumaiseid kui ka rahvusvahelisi võimalusi edasiõppimiseks ja tööturul toimetulekuks;
- väärtustab ennastjuhtiva õppijana võõrkeelte oskust, loob ja säilitab õpimotivatsiooni.

1.4. Matemaatika, 12 EKAPit;

Õpiväljundid:

- rakendab matemaatika ja eluliste probleemülesannete lahendamisel ning tulemuste kontrollimisel sobivaid meetodeid ja digivahendeid;
- kasutab õpitud matemaatikateadmisi ja -oskusi erinevate valdkondade probleemülesannete lahendamisel, hinnates kriitiliselt nende sobivust ja piiranguid;
- selgitab erineval kujul (teksti, tabeli, graafiku, valemitena vms) esitatud matemaatilist infot, kasutades vajaduse korral erinevaid teabeallikaid;
- analüüsib erineval moel esitatud matemaatilisi, sh statistilisi andmeid, hinnates nende usaldusväärsust;
- annab hinnangu lahendusprotsessile ja saadud tulemuste tõepärasusele, tehes vajaduse korral parandusi ning esitledes tulemusi loogiliselt ja veenvalt.

1.5. Loodusained, 18 EKAPit;

Õpiväljundid:

- kasutab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi keskkonna objektide ja nähtuste ning nende vaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks;
- sõnastab uurimisküsimusi ja hüpoteese, kavandab ja korraldab loodusteaduslikke uuringuid, analüüsib ja tõlgendab tulemusi ning teeb kehtivaid järeldusi ja ennustusi;
- leiab iseseisvalt usaldusväärset loodusteaduslikku informatsiooni ja kasutab seda erinevate ülesannete lahendamisel;
- rakendab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi probleemide lahendamiseks ja otsuste tegemiseks;
- saab aru teaduse olemusest, seostab loodusteadusi ja tehnoloogiat;
- selgitab kliimamuutuste ja rohetehnoloogia mõju keskkonnale;
- selgitab elurikkuse ja jätkusuutliku arengu olulisust ning kasutab neid põhimõtteid igapäevaelus;
- selgitab oma eriala seoseid loodusteaduste ja tehnoloogiaga elukestva õppe kontekstis.

1.6. Sotsiaalsained, 13 EKAPit;

Õpiväljundid:

- iseloomustab kaasaegse maailma kujunemist ning eesti ja maailma ajaloo vahelisi seoseid;
- mõistab kultuurilise mitmekesisuse väärtust ning kultuuride ja rahvaste rolli selles;
- eristab olulist infot ebaolulisest ning tõlgendab andmeid, kasutades allikakriitiliselt erinevaid teabevahendeid;
- selgitab ühiskonnaliikme aktiivset rolli ja vastutust, lähtudes kodanikuaktiivsuse, keskkonnahoiu ning inim- ja kodanikuõiguste olulisusest demokraatlikus ühiskonnas;
- analüüsib enda isiksust, lähtudes erinevatest rollidest ja kohustustest ühiskonnas;
- mõistab ühiskonnas toimivate protsesside mõju üksikisikule ning paarisuhete ja peremudelite mitmekesisusele.

1.7. Visuaal- ja helikultuur, 4 EKAPit;

Õpiväljundid:

- mõistab kunsti ja muusika rolli ja olulisust enese, kogukonna ja ühiskonna toimimises;
- mõtestab visuaal- ja helikultuuri mitmekesisust Eestis ja maailmas, seostades seda ühiskonna ja tehnoloogia muutumisega ajas;
- väljendab end visuaali või heli kaudu loovprojekti, kasutades erinevaid väljendusvahendeid, -tehnikaid ja -vorme.

1.8. Kehakultuur, 5,5 EKAPit;

Õpiväljundid:

- iseloomustab objektiivselt enda kehalist ja sotsiaalset võimekust ning rakendab tervise edendamiseks erinevaid põhimõtteid ja tegevusi;
- arendab vaimset ja füüsilist tasakaalu, on ennastjuhtiv ning omab pädevusi, mis toetavad terviseteadlikku, vaimset ja füüsiliselt aktiivset inimese kujunemist;
- rakendab teadlikult erinevaid liikumistegevusi ning näeb liikumist ja tantsu kultuuri osana ning iseennast selle kujundajana;
- iseloomustab ennast sportliku eneseväljenduse abil ning kirjeldab oma rolli tervisliku elukeskkonna loojana sotsiaalsest, kultuurilisest või tervislikust taustast sõltumata;
- kujundab enda igapäevast vaimset ja füüsilist töökeskkonda ning tervist toetavat jätkusuutlikku teed eneseanalüüsi ja eriala valiku toel.

1.9. Riigikaitseõpetus, 1,5 EKAPit.

Õpiväljundid:

- mõistab maailma ja Euroopa sõjaajaloo olulisemate sündmuste vahelisi seoseid, sh seoseid relvastuse arenguga, ning nende sündmuste tagajärge ja mõju Eesti riigile, ühiskonnale ja inimeste saatusele;
- selgitab külma sõja aegsete ning tänapäevaste sõjaliste kriiside ja relvakonfliktide erinevusi ning mõju rahvusvahelisele julgeolekule;
- selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika eesmärged maailma ja Euroopa julgeoleku kontekstis;

- selgitab Eesti riigikaitse eesmärgid, ülesandeid ja korraldust ning nende seotust teiste ühiskonnaelu valdkondadega, lähtudes Eesti riigikaitse laiaast käsitusest;
- tunneb Eesti Vabariigi kaitseväeteenistuse olemust, tähtsust ja selles osalemise võimalusi ning üksikisiku kohustusi, tuginedes vastavatele regulatsioonidele;
- omab ülevaadet riivilise liikumise kujunemisloost, rivikorra tähtsusest ja rivikäsklustest Kaitseväes;
- selgitab õigusaktidele tuginedes relva ja laskemoona ohutu käsitsemise põhimõtteid, relva kandmise kultuuri ning relva kasutaja vastutust;
- oskab kasutada topograafilist kaarti ja kompassi etteantud sihtpunkti jõudmiseks;
- on omandanud esmased esmaabivõtted ja oskab tegutseda õnnetusjuhtumi korral;
- kirjeldab Eestis toimuda võivaid hädaolukordi ja ohte siseturvalisusele elanikkonnakaitse kontekstis ning nendes tegutsemise põhimõtteid indiviidi ja riigi tasandil.

2. **Õppekava põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid**

2.1 **Kõigile suunavalikutele ja spetsialiseerumistele ühiste põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid:**

2.1.1. Oskused eluks ja tööks, 15 EKAPit;

Õpiväljundid:

- püstitab enesearengu eesmärgid, arvestades enda võimeid ja võimalusi ning väärtustades tervislikke eluviise;
- kasutab teadlikult erinevaid õpistrateegiaid ja -viise enda õpitegevuse kavandamisel ja juhtimisel;
- tegutseb seatud eesmärkide saavutamiseks vastutustundlikult nii iseseisvalt kui kollektiivi liikmena;
- mõistab ettevõtliku, väärtust loova ja vastutustundliku tegutsemise olulisust nii endale kui ühiskonnale;
- mõistab tööturu toimimise põhimõtteid ja enda arenguvajadusi tööturule sisenemiseks;
- kasutab varasemaid teadmisi, oskusi ja kogemusi igapäevaeluga seonduvate ülesannete lahendamisel;
- korraldab teadlikult oma rahaasju mõistes, et oma hea finantsilise käekäigu eest vastutab vaid tema ise.

2.1.2. Digioskuste arendamine, 5 EKAPit;

Õpiväljundid:

- kasutab digikeskkonnast vajaliku teabe leidmiseks sobivaid infootsingu ja andmehalduse võtteid, hinnates digisisu asjakohasust;
- kasutab info jagamiseks, suhtlemiseks ja koostööks sobivaid digilahendusi, arvestades digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning küberturvalisuse nõudeid;
- loob ja täiustab digisisu, kasutades sobivaid tööriistu sh tehisisintellekti lahendusi vastutustundlikult ning arvestades autoriõiguse põhimõtteid;
- kaitseb oma digiseadet, isikuandmeid, privaatsust ja tervist, rakendades küberturvalisuse ja jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
- lahendab digitehnoloogia kasutamise seotud probleeme, tuvastades tehnilised tõrked ning valides sobivad lahendused nende likvideerimiseks.

2.1.3. Sissejuhatus kutseõpingutesse, 10 EKAPit;

Õpiväljundid:

- kirjeldab kodanike rolli Eesti riigikaitse tagamisel, lähtudes Eesti põhiseadusest ja julgeolekupoliitika alustest;
- omab ülevaadet kaitseväge ametikohtadest ja karjäärivõimalustest;
- teeb lahinguteeninduse ja lahingutoetuse valdkonnaga seotud töid töökeskkonnaga tutvumiseks ning teadliku suuna- ja spetsialiseerumisvaliku tegemiseks;
- tegutseb riigikaitse välilaagris ohutult ja keskkonda säästvalt;
- arendab teadlikult oma kehalist ettevalmistust, et täita teenistuskohustusi stabiilselt ja tulemuslikult.

2.1.4. B-kategooria mootorsõiduki juhtimine, 3 EKAPit;

Õpiväljundid:

- tunneb liikluseaduses sätestatud nõudeid B-kategooria mootorsõiduki juhtimisele;
- juhib b- kategooria mootorsõidukit iseseisvalt, ohutult ja keskkonda säästes, arvestades kaasliiklejatega;
- annab esmaabi, arvestades olukorda ja kannatanu seisundit.

2.1.5. C-kategooria mootorsõiduki juhtimine ja kaubavedu, 11 EKAPit;

Õpiväljundid:

- omab ülevaadet autovedude korraldusest, erinevate osapoolte õigustest ja vastutusest;
- vormistab reisijate- ja veoseveoga seotud dokumentatsiooni, lähtudes nõuetest;
- kasutab sõiduki põhiagregaatide ja süsteemide nõuetekohaselt, ennetades rikkeid ja jälgides nende kasutamise eripära ja piiranguid;
- käitub ennast ja teisi säästvalt, rakendades klienditeeninduse head tava, psühholoogilisi ja füüsilisi asjakohaseid võtteid;
- tunneb säästliku ja ohutu sõidu võtteid, demonstreerides neid liikluses.

2.1.6. Laiapindne riigi- ja kodanikukaitse, 10 EKAPit;

Õpiväljundid:

- rakendab kriisiolukorras enesehoiu tegevusi, käitudes üksi või meeskonnaliikmena vastavalt kriisiolukorra käitumisjuhistele;
- kasutab varustust ja seadmeid vastavalt kriisi iseloomule ja ohutustehnika nõuetele;
- toetab enda, meeskonnaliikmete ja kriisisituatsioonis olevate isikute vaimset ja füüsilist toimetulekut;
- viib läbi kriisiennetustegevusi, lähtudes etteantud olukorrakirjeldusest, sihtrühmast ning arvestades kehtivaid regulatsioone.

2.1.7. Praktika, 41 EKAPit;

Õpiväljundid:

- planeerib isiklikud praktika eesmärgid tulenevalt õppekavast;
- töötab vastavalt spetsialiseerumisele kaitseväes või praktikaettevõttes, arvestades juhendaja korraldusi, järgides tööohutus- ja töötervishoiu nõudeid ning ettevõtte sisekorraeeskirja;
- hindab praktika eesmärkide saavutamist, lähtudes praktikakavast.

2.2 Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal

2.2.1. Kõigile spetsialiseerumistele ühiste põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid

2.2.1.1. Kaupade käitlemine, 7 EKAPit;

Õpiväljundid:

- omab ülevaadet ladude ja terminalide liikidest, neis kasutatavatest töövahenditest ja ohutusnõuetest nende kasutamisel;
- teostab kauba mahalaadimise ja vastuvõtmise, järgides kliendilepingu tingimusi ning tööohutuse ja keskkonnanõudeid;
- selgitab pakendite liigituse ja pakendiringluse põhimõtteid, lähtudes õigusaktidega kehtestatud nõuetest;
- teeb kauba väljastamise toiminguid, järgides etteantud nõudeid sh töö- ja keskkonnaohutusele.

2.2.1.2. Töötamine tõstukite ja laaduritega, 4 EKAPit;

Õpiväljundid:

- selgitab tõstukite ja laadurite ehitust ning hoolduspõhimõtteid, lähtudes kasutusjuhenditest;
- töötab tõstuki ja laaduriga, järgides ohutusnõudeid laotoimingute sooritamisel;
- hooldab tõstukeid ja laadureid vastavalt hooldusjuhendile, järgides keskkonna- ja ohutusnõudeid.

2.2.1.3. Kaubavarude täiendamine, 6 EKAPit;

Õpiväljundid:

- valib tarnija hanke- ja ostuprotsessis, arvestades ettevõtte ostueesmäärke ja -poliitikat;
- teeb varude juhtimise toiminguid, kasutades digivahendeid;
- paigutab kaupu hoiukohtadele, arvestades kasutatavat hoiustamissüsteemi;

- teeb meeskonna liikmena inventuuri, järgides inventuuri juhendit ja arvestades õigusaktides esitatud nõudeid.

2.2.2. Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid spetsialiseerumisel laotööle:

2.2.2.1. Laotöö korraldamine, 6 EKAPit;

Õpiväljundid:

- omab ülevaadet laokorraldusele õigusaktidega kehtestatud nõuetest;
- käsitleb pretensioone ja reklamatsioone, arvestades õigusakte ning kliendilepinguid;
- selgitab laondusega seotud kahju- ja õnnetusriske ning meetmeid riskide vähendamiseks, lähtudes lao töökeskkonnast ja juhenditest;
- koostab optimaalse laoplaani, järgides ruumikasutuse ja kaubavoogude efektiivse haldamise põhimõtteid;
- hindab lao toimimise tulemuslikkust ja kvaliteeti, kasutades mõõdikuid ja arvutusi lähteandmete põhjal.

2.2.2.2. Lahinguteeninduse laotoimingute tegemine kaitseväes, 7 EKAPit;

Õpiväljundid:

- kirjeldab lahinguteeninduse laotoiminguid, arvestades laotoiminguid reguleerivat määrustikku ja juhendmaterjale;
- planeerib statsionaarse ja ajutise lao lahinguteeninduse kaupadele, arvestades nende spetsiifikat ja ohutusnõudeid;
- teeb lahinguteeninduse laotoiminguid, lähtudes kaupade spetsiifikast;
- kirjeldab ohtlike veoste käitlemist vastavalt ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo kokkuleppele ADR.

2.2.3. Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid spetsialiseerumisel veoseveo logistika korraldamisele

2.2.3.1. Kaubavedude ja logistika korraldamine, 6 EKAPit;

Õpiväljundid:

- korraldab kaubaveo toiminguid vastavalt tööülesandele ja kehtestatud normidele;
- kasutab transpordiprotsessis tööülesannete täitmisel veebipõhiseid tarkvarasid, arvestades küberturvalisuse ja andmekaitse nõuetega;
- kirjeldab kaasaegsete digitehnoloogiate kasutusvõimalusi logistikas, selgitades nende mõju tööprotsessidele;
- kinnitab saadetised veoks, järgides veoseohutusnõudeid.

2.2.3.2. Lahinguteeninduse vedude ja logistika korraldamine kaitseväes, 7 EKAPit;

Õpiväljundid:

- lahendab lahinguteeninduse logistika ülesande, arvestades vedusid ja logistikat reguleerivat määrustikku ja juhendmaterjale;
- planeerib lahinguteeninduse kaupade veo, arvestades nende spetsiifikat ja ohutusnõudeid;
- transpordib lahinguteeninduse kaupu, arvestades nende spetsiifikaga;
- kirjeldab ohtlike veoste käitlemist vastavalt ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo kokkuleppele ADR.

2.3 Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal

2.3.1. Kõigile spetsialiseerumistele ühiste põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid

2.3.1.1. Sõidukite jõuallikate ja jõuülekandesüsteemide hooldamine ja remont, 9 EKAPit;

Õpiväljundid:

- selgitab mootorsõidukitel kasutatavate jõuallikate liigitust, ehitust ja tööpõhimõtteid, lähtudes erinevatest kasutatavatest energiaallikatest;
- selgitab erinevate jõuülekandesüsteemide ülesandeid ja tööpõhimõtet, seostades neid füüsikaliste protsessidega;
- võrdleb mootori osasüsteemide ja jõuülekandesüsteemide osade seisundi vastavust tootjatehase parameetritele, kasutades digitaalseid andmebaase ja remondijuhiseid;

- teeb mootori ja jõuülekannete hooldus- ja remonditöid vastavalt plaanile, arvestades ohutusnõudeid.

2.3.1.2. Sõidukite töösüsteemide hooldamine ja remont, 8 EKAPit;

Õpiväljundid:

- selgitab masinate töösüsteemide tööpõhimõtteid ja ehitust vastavalt tootja juhenditele;
- hindab masinate töösüsteemide ja nende osade seisundit, lähtudes tootjatehase etteantud parameetritest;
- teeb töösüsteemide hooldus- ja remonditöid vastavalt plaanile, arvestades ohutusnõudeid.

2.3.2. Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid spetsialiseerumisel rivisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile

2.3.2.1. Sõidukite keretööd, 6 EKAPit.

Õpiväljundid:

- kirjeldab sõidukites kasutatavate materjalide ühendustehnoloogiaid, lähtudes materjalide keemilistest ja füüsilistest omadustest;
- vormib sõiduki detaile külmtöötlemise ja kuumtöötlemise meetodil, järgides ohutusnõudeid;
- kasutab sõiduki keredetailide ühendamisel sobivaid meetodeid, arvestades tootja juhiseid;
- viimistleb sõiduki pinna, lähtudes viimistluse töötappidest ja viimistlusmaterjalide tootja juhenditest.

2.3.2.2. Lahingutoetuse rivisõidukite kasutamine ja hooldamine, 7 EKAPit.

Õpiväljundid:

- täidab ülesannet lahingutoetuse rivisõidukiga, arvestades kaitsevääspetsiifilisi regulatsioone ning ohutusnõudeid;
- evakueerib rivisõiduki, arvestades ohutusega;
- hooldab rivisõidukeid regulaarselt vastavalt etteantud juhendile;
- täidab meeskonnaliikmena ülesandeid motoriseeritud rännakul, järgides kaitsevääspetsiifilisi juhendeid ja ohutusnõudeid.

2.3.3. Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid spetsialiseerumisel eritehnika kasutamisele, hooldusele ja remondile

2.3.3.1. Rasketehnika juhtimine, hooldamine ja remont, 6 EKAPit.

Õpiväljundid:

- selgitab teetöömashinate ehitust ja tööpõhimõtteid, lähtudes masina kasutamise eesmärgist;
- töötab teetöömashinatega, arvestades keskkonna- ja ohutusnõuetega;
- teeb juhendi alusel mõõdistus- ja märketööd pinnasetöödeks;
- hindab teetöömashinate töösüsteemide ja nende osade seisundit ja vastavust tootjatehase parameetritele, kasutades sobivaid meetodeid ja vahendeid;
- teeb teetöömashinate hooldus- ja remonditöid vastavalt hooldus- ja remondijuhenditele, arvestades keskkonna- ja ohutusnõudeid.

2.3.3.2. Lahingutoetuse eritehnika juhtimine ja hooldamine, 7 EKAPit.

Õpiväljundid:

- täidab ülesannet kaitsevää eritehnikaga, arvestades ohutusnõudeid;
- evakueerib eritehnika, arvestades ohutusega;
- hooldab kaitsevää eritehnikat vastavalt hooldusjuhendile;
- täidab meeskonnaliikmena ülesandeid motoriseeritud rännakul, järgides kaitsevääspetsiifilisi juhendeid ja ohutusnõudeid.

2.4 Valitavate põhiõpingute moodulite nimetused, õppe maht ja õpiväljundid lahingutoetuse elektritaristu ehituse ja käidu suunal

2.4.1. Elektrotehnika alused, 9 EKAPit;

Õpiväljundid:

- selgitab elektritööde korralduse ja tööohutuse nõudeid vastavalt valdkonda reguleerivate normdokumentidele;
- koostab elektriahela, arvutades parameetrid vastavalt elektrotehnika seaduspärasustele;
- kõrvaldab vead elektriahelas, järgides ohutusnõudeid.

2.4.2. Elektripaigaldise koostamine, 8 EKAPit;

Õpiväljundid:

- kasutab tööjooniseid elektripaigaldise komponentide, nende paigutuse ja paigaldusviisi väljaselgitamiseks;
- komplekteerib elektripaigaldise koostamiseks materjalid, töövahendid ja isikukaitsevahendid, lähtudes tööülesandest ja ohutusnõuetest;
- koostab elektripaigaldise, järgides tööjoonist ning töö-, elektri- ja keskkonnaohutuse nõudeid;
- pingestab juhendamisel elektripaigaldise vastavalt kehtivatele standarditele, järgides töö- ja elektriohutuse nõudeid.

2.4.3. Elektripaigaldise käit, 6 EKAPit;

Õpiväljundid:

- koostab elektripaigaldise käidutoimingute tööplaani vastavalt käidukavale, arvestades ohutusnõuetega;
- teeb elektripaigaldiste käidutoiminguid, lähtudes tööplaanist ning elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõuetest;
- asendab riketega elektriseadme, -juhistiku või tarviku vastavalt joonisele ning elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõuetele.

2.4.4. Lahingutoetuse taristu madalpingevõrgu ehitus ja käit, 4 EKAPit;

Õpiväljundid:

- koostab ajutise madalpingevõrgu skeemi, arvestades lähteülesannet;
- ehitab ajutise madalpingevõrgu vastavalt skeemile, arvestades ohutusnõuetega;
- tagab generaatori töö seadmete ühendamiseks madalpingevõrku vastavalt seadme kasutusjuhendile;
- seadistab madalpingevõrgu, jälgides selle toimimist ning arvestades ohutusnõuetega.

2.4.5. Lahingutoetuse taristu nõrkvooluvõrgu ehitus ja käit, 3 EKAPit.

Õpiväljundid:

- koostab ajutise nõrkvoolusüsteemi skeemi, arvestades lähteülesannet;
- ehitab nõrkvooluvõrgu vastavalt plaanile;
- hoiab töös nõrkvooluvõrku ja selle seadmeid, arvestades ohutusnõudeid.